

Nämnden för Rättsskyddsfrågor

24-2011 FNR

Fråga om bl a från vilken tidpunkt ersättning kan utgå ur rättsskyddsförsäkring

Kostnader för besiktningar som utförts enligt bestämmelser om småhusentreprenad har inte ansetts ersättningsbara från försäkringen.

BAKGRUND

JM AB lät uppföra 16 enfamiljshus. Husen uppfördes av Peab AB på totalentreprenad enligt ABT 94. Fem av husen såldes av JM AB enligt köpe- och entreprenadavtal till AA, BB, CC, DD samt EE (köparna). Mellan JM AB och köparna gällde bestämmelserna om småhusentreprenad i ABS 95. Köparna godkände inte slutbesiktningarna och accepterade inte entreprenaden som avlämnad.

Trygg-Hansa bekräftade att köparna kunde utnyttja sina rättsskyddsförsäkringar för "varsin 16-del i tvisten med JM AB angående krav på åtgärdande enligt slutbesiktning och ersättning".

Tvisten löstes slutligen genom individuella förlikningsavtal med köparna av innebörd att JM AB återköpte husen eller åtog sig att åtgärda de kvarstående felen. När det gällde ombudets ersättning beslutade Trygg-Hansa, under åberopande av vissa villkorspunkter i rättsskyddsförsäkringen, att lämna ersättning med visat belopp för skäligen och nödvändiga kostnader för biträde i tvisten.

AKTUELLA RÄTTSSKYDDSVILLKOR

Punkt 2.1

Försäkringen gäller för tvist där du själv är part [...]

Punkt 2.1.1 första meningen

Är tvisten sådan att den först ska prövas i annan ordning eller i annan instans, till exempel av skiftesman, i arrende- eller hyresnämnd eller skiljenämnd enligt aktiebolagslagen eller inom besiktningsförfarande enligt entreprenadrättsliga regler, ersätts endast kostnader som uppkommit efter sådan prövning.

Punkt 2.2.20

I tvist angående fel vid byggnads-, anläggnings- eller installationsentreprenad ersätts endast kostnader som uppkommer efter avtalad garantitids utgång. Denna begränsning gäller dock inte om, efter slutbesiktning, särskild besiktning, efterbesiktning eller överbesiktning, entreprenören inte fullgjort sina kontraktsenliga skyldigheter enligt senaste utlåtande över besiktning.

Punkt 4.1 första stycket

Trygg-Hansa åtar sig att, i ovan angivna tvister, betala dina nödvändiga och skäligen ombuds- och rättegångskostnader som du inte kan få betalda av motpart eller annan.

YRKANDEN M.M.

Köparna yrkade att hela ombudskostnaden skulle ersättas av försäkringen samt att endast en självrisk skulle dras från ersättningen. De anförde bl.a. följande. De villkor som Trygg-Hansa

hänvisade till i punkterna 2.1, 2.1.2 och 2.2.20 avsåg frågan om rättsskydd över huvud taget skulle beviljas. Trygg-Hansa har beviljat rättsskydd och kan inte återta detta beslut vid prövningen av skäligheten av arvudet. Beviljandet av rättsskydd var och är korrekt då detta är en tvist av köprättslig karaktär. Det är inte fråga om en entreprenadrättslig tvist och det handlar inte om en prövning enligt entreprenadrättsliga regler. Tvisten hade endast kunnat prövas av tingsrätten om de inte hade förlikts. Ärendet har hela tiden gällt fel i fastighet enligt jordabalken där de entreprenadrättsliga felen i byggnaden har betraktats som fel i jordabalkens mening. Detta eftersom det var fråga om så kallade "nyckelfärdiga" hus och entreprenadförhållandet i juridisk mening hela tiden har gällt mellan JM AB och Peab AB som uppförde husen. Skäligheten av köparnas ombuds arvode har redan prövats av Ombudskostnadsnämnden när det gäller försäkringstagare hos Folksam och Salus Ansvar, varför köparna hemställer om att nämnden fastställer att de har rätt till ersättning enligt slutredovisningen.

Trygg-Hansa har angett att den nedlagda tiden i arbetet ska fördelas lika på de 16 klienterna. Ombudet har följt dessa instruktioner. Den tid som har lagts ned i ärendet hänför sig till alla 16 klienter, att de förlikts vid olika tidpunkter påverkar inte ombudets bedömning att arbetet har varit lika omfattande för alla klienter.

I förlikningen ingick att JM AB skulle hålla köparna skadeslösa och betala deras självrisker. Trygg-Hansa har dragit av två självrisker. Det ger en självrisk på totalt 36 procent vilket är 16 procent över den självrisk som anges i villkoren. Då JM AB inte har betalat någonting av försäkringsersättningen, utan bara det som försäkringsbolaget inte ersätter, är villkoret om att försäkringsbolaget drar av det som ersätts från annan inte tillämpligt. Det blir här aldrig fråga om en dubbel betalning utan det som JM AB betalat hade försäkringsbolaget aldrig ersatt.

FÖRSÄKRINGSBOLAGET

Trygg-Hansa stod fast vid sitt tidigare beslut och anförde bl.a. följande. Bolaget har bekräftat rättsskydd för de fem köpare som hade sin försäkring hos bolaget för deras respektive del i tvisten, 1/16. Den tvist köparna har hamnat i hade med fel i entreprenad att göra och ABS 95 gällde de facto mellan JM AB och köparna. När Trygg-Hansa bekräftar rättsskydd i grupptvister säger bolaget alltid att det gäller för försäkringstagarens del i tvisten. Trygg-Hansa kan aldrig från början veta om samtliga kommer att avsluta sin tvist samtidigt.

Enligt punkten 2.1 gäller rättsskyddet för tvist där försäkringstagaren är part. När försäkringstagaren har förlikts eller det finns en dom upphör rättsskyddet eftersom tvisten då är löst för försäkringstagarens del. Detsamma gäller vid s.k. grupptvister. Rättsskyddet gäller fram till det datum då tvisten är löst, antingen genom avhopp, förlikning, medgivande eller återkallande av talan. Då ersätts alltid vår försäkringstagares del av eget ombuds arvode fram till det datum vår försäkringstagares del i tvisten tar slut. De kostnader som därefter uppkommer för de som fortsätter att tvista omfattas därmed inte.

Enligt punkten 2.2.20 i tvist angående fel vid t.ex. byggnadsentreprenad ersätts endast kostnader som uppkommer efter avtalad garantitids utgång. Denna begränsning gäller dock inte om, efter slutbesiktning, särskild besiktning, efterbesiktning eller överbesiktning, entreprenören inte fullgjort sina kontraktensliga skyldigheter enligt senaste utlåtande över besiktning. JM AB har direkt vid

slutbesiktning avvisat de krav på åtgärdande som framställts av köparna och därmed föreligger i och för sig en tvist.

Punkten 2.1.1 säger dock att om tvisten är sådan att den först ska prövas i annan ordning eller i annan instans, till exempel inom besiktningsförfarande enligt entreprenadrättsliga regler, ersätts endast kostnader som uppkommit efter sådan prövning. Trygg-Hansa har med ledning av nämnda villkor gjort avdrag för biträde vid besiktningar enligt entreprenadrättsliga regler, t.ex. efterbesiktning och överbesiktning. Dessutom har ombudet vidtagit diverse andra åtgärder som inte har med beviljat rättsskydd att göra t.ex. genomgång av skattefrågor, lantmäteriförrättningar angående gemensamhetsanläggningar, antennfrågor m.m.

Enligt punkten 4.1 åtar sig Trygg-Hansa att i tvist betala den försäkrades nödvändiga och skäligen ombuds- och rättegångskostnader som denne inte kan få betalda av motparten eller annan. I aktuellt fall hade motparten i förlikningen åtagit sig att ersätta 20 procent, försäkringstagarens självrisk, av ombudskostnaderna. Försäkringstagaren har sålunda fått del av sin kostnad för ombud ersatt av motparten och därför drogs denna summa av från ersättningsbart belopp.

Trygg-Hansa har lämnat ersättning för uppskattade arvoden med avdrag enligt ovan fram till respektive försäkringstagares förlikning samt gjort avdrag för den 20 procentiga självrisk som JM AB åtagit sig i förlikningen att ersätta. Någon ytterligare ersättning utgår inte.

NÄMNDENS YTTRANDE

Köparna har gjort gällande att villkoren i punkterna 2.1, 2.1.2 (torde vara 2.1.1 som avses) och 2.2.20, som Trygg-Hansa hänvisat till, inte är tillämpliga i ärendet eftersom de avser frågan om rättsskydd över huvud taget ska beviljas. Nämnden instämmer inte i denna uppfattning. Villkoren anger från vilken tidpunkt det över huvud taget finns möjlighet att få ersättning ur försäkringen, till skillnad från villkoret i 4.1 som reglerar vilka kostnader som ersätts under sådan tid. Något hinder mot att tillämpa nämnda villkor i punkten 2 sedan rättsskydd beviljats finns därför inte.

Trygg-Hansa har med hänvisning till villkoret i punkten 2.1 ansett att de olika tidpunkterna för förlikningarna har betydelse för vilket ombudsarvode som ska utgå. Nämnden har samma uppfattning som bolaget om innebörden av villkoret. Utgångspunkten är således att rättsskyddet för en försäkringstagare upphör i och med att en tvist har lösts genom förlikning. I det aktuella fallet har dock Trygg-Hansa bekräftat att försäkringstagarna kan utnyttja sina respektive rättsskyddsförsäkringar för "varsin 16-del i tvisten". Ombudet har följt bolagets beslut vid upprättandet av tidredovisning och påpekat att det nedlagda arbetet, oavsett vid vilken tidpunkt förlikningarna ingåtts, har varit lika omfattande för alla klienter. Mot denna bakgrund bör enligt nämndens mening principen om "varsin 16-del i tvisten" gälla vid bestämmandet av ombudets ersättning.

Köparna har gjort gällande att den aktuella tvisten inte är entreprenadrättslig utan köprättslig och att det därför inte är fråga om en prövning enligt entreprenadrättsliga regler. Klart är emellertid att bestämmelserna om småhusentreprenad i ABS 95 gällde mellan JM AB och köparna. I dessa bestämmelser regleras bl.a. entreprenörens och beställarens ansvar i samband med entreprenaden och vad som gäller i fråga om t.ex. påkallandet och verkställandet av olika former av besiktning, bl.a.

slutbesiktning, särskild besiktning och efterbesiktning. Som bestämmelserna har utformats ska vissa besiktningar ske om någon av parterna påkallar det.

Tvist i ärendet uppkom i juni-juli 2003 då JM AB vid slutbesiktningar avvisade de krav som framställdes av köparna. Därefter gjordes, enligt ingivna fakturaspecifikationer, flera olika besiktningar, bl.a. efterbesiktningar, särskilda besiktningar och slutbesiktningar. Nämnden finner att de besiktningar som har utförts får anses ha prövats inom besiktningsförfarande på det sätt som avses i villkorspunkten 2.1.1. Detta innebär att endast kostnader som uppkommit efter sådana prövningar kan ersättas från försäkringen.

Nämnden delar Trygg-Hansas bedömning att åtgärder som avsett reklamation, genomgång av skattefrågor, lantmäteriförrättningar angående gemensamhetsanläggningar samt antennfrågor inte omfattas av beviljat rättsskydd. Nedlagt arbete i dessa frågor kan följaktligen inte ersättas från försäkringen.

Enligt uppgift från försäkringstagarna har JM AB i förlikningsavtalen åtagit sig att ersätta försäkringstagarnas självrisk. Försäkringstagarna har därmed enligt nämndens tolkning av villkoret i punkten 4.1 fått del av sin totala kostnad för ombud ersatt av motparten. Detta belopp ska därför, som Trygg-Hansa funnit, dras av från det totala ombudsarvodet innan självriskens beräknas.

Nämnden gör sammanfattningsvis samma tolkning av aktuella rättsskyddsvillkor som Trygg-Hansa men anser till skillnad från försäkringsbolaget att försäkringstagarnas rätt att utnyttja rättsskyddsförsäkringen bör avse "varsin 16-del i tvisten" oavsett tidpunkten för ingånga förlikningar.

Den fråga som återstår att ta ställning till är, med beaktande av vad som sagts ovan, skäligheten av ombudets (advokatens) arvode. Enligt 2 § stadgarna för Advokatsamfundets och Svensk Försäkrings Ombudskostnadsnämnd har Ombudskostnadsnämnden till uppgift att yttra sig i tvister mellan en advokat och ett försäkringsbolag angående skäligheten av arvode. Enligt 5 § stadgarna för Nämnden för rättsskyddsfrågor prövar nämnden inte ärenden som kan prövas av Ombudskostnadsnämnden. Nämnden för rättsskyddsfrågor är därför inte behörig att pröva frågan om skäligheten av ombudets arvode.

Ämne **Rättsskyddets omfattning**

Årtal för beslut **2012**

Diarienummer **24-2011 FNR**